

อิทธิพลของความตระหนักที่มีต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ
ของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร
The Influence of Awareness on Retirement Preparation Behaviors of the Bangkok
Metropolitan Administration Officials

ปาริชาติ ออดกลัน¹ อรรมณ บัณฑิตทอง² รัชฎาพร บุญเรือง³

Parichart Odgla¹ Orramon Panthong² Ratchadaporn Boonruang³

Corresponding author's E-mail: orramonja@hotmail.com², nam311014@gmail.com³

(Received: December 9, 2020; Revised: March 12, 2021; Accepted: June 15, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความตระหนักของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และ 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลความตระหนักของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครที่มีต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 228 ราย พบว่า 1) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความตระหนักด้านจิตใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความตระหนักด้านสุขภาพ ความตระหนักด้านการเงิน และความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย ตามลำดับ 2) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ มีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านการเงิน ด้านสุขภาพ และด้านที่อยู่อาศัย ตามลำดับ 3) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้และระดับตำแหน่งงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุที่แตกต่างกัน 4) ความตระหนักมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความตระหนักด้านสุขภาพมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย ความตระหนัก ด้านการเงิน และความตระหนักด้านจิตใจ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความตระหนัก พฤติกรรม การเตรียมความพร้อม เกษียณอายุ

¹ นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master Student, Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

² Lecturer, Business Administration Program in Modern Trade Business Management, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

³ Lecturer, Business Administration Program in Marketing, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

Abstract

This research aimed to: 1) study the awareness of retirement among the officials in the Finance Department of the Bangkok Metropolitan Administration (BMA); 2) study retirement preparation behaviors of the BMA officials; 3) study retirement preparation behaviors of the BMA officials, classified by personal characteristics; and 4) study the influence of awareness on retirement preparation behaviors. The research instrument used for data collection was the questionnaire. The results revealed that the overall awareness was ranked at high level. The awareness on mental state preparation was most concerned, followed by the awareness on health preparation, financial preparation, and residence preparation. In terms of retirement preparation behaviors, overall behaviors were ranked at high level. The mental state preparation was most performed, followed by financial, health, and residence preparation. Comparing retirement preparation behaviors among different personal characteristics of the BMA officials, it was found that the retirement preparation behaviors did not differ according to gender, age, education level, marital status, income, and working position. However, retirement preparation behaviors differed according to working duration. In terms of the influence of the awareness on retirement preparation behaviors, it was found that the awareness on financial, health, mental state, and residence preparation had a positive influence on retirement preparation behaviors at statistically-significance level of .05. The awareness on health preparation was seen to be the most influential factor, followed by the residence, financial, and mental state awareness.

Keywords: awareness, behavior, preparation, retirement

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบัน โครงสร้างด้านประชากรของประเทศ ไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 10 และคาดว่าในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) โดยคาดว่าประชากรสูงอายุ จะมีสัดส่วนถึงร้อยละ 20 และในปี พ.ศ. 2578 จะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) จะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2563) การย่างก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุดังกล่าวทำให้ภาครัฐต้องมีการวางแผนจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสวัสดิการต่างๆ

ให้แก่ประชาชนผู้สูงวัยมากขึ้น แต่หากประชาชน มีการเตรียมพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตเมื่อเข้าสู่ วัยเกษียณอายุ นอกจากจะเป็นการช่วยลดภาระพึ่งพา ภาครัฐแล้ว ยังจะเป็นการสร้างหลักประกันสำหรับ อนาคตของตนเองเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยและ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2556 เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมการออม การลงทุนของ มนุษย์เงินเดือนอายุ 40-60 ปี พบว่า ประชาชนใน ประเทศไทยส่วนใหญ่มีความตระหนักในเรื่องการเตรียม ความพร้อมการเกษียณอายุน้อย โดยขาดการวางแผนการออมเพื่อการเกษียณ ถ้ามีการวางแผนก็เป็น การวางแผนที่ช้าเกินไป ซึ่งอาจส่งผลให้เงินออม

ไม่เพียงพอกับรายจ่ายหลังเกษียณ ผลที่ได้จากการสำรวจชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36 ไม่เคยวางแผนการออมเพื่อการเกษียณ ส่วนใหญ่วางแผนช้าเกินไป โดยอายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มวางแผน คือ 42 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 40 มีโอกาสที่เงินออมจะไม่เพียงพอสำหรับวัยเกษียณ และกลุ่มผู้ที่มีโอกาสออมไม่พอ ประมาณร้อยละ 60 ตระหนักว่าตนเองยังออมไว้น้อยเกินไป ที่เหลืออีกร้อยละ 40 เป็นผู้ที่คิดว่าตนเองออมเพียงพอแล้ว และผู้ที่ไม่แน่ใจว่าพอหรือไม่ (ลิสรา เตชะเสริมสุขกุล, 2558)

การเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุการทำงานเป็น เรื่องที่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อให้สามารถเผชิญกับสภาวะวิกฤตต่างๆ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ สภาพอารมณ์และจิตใจ ฯลฯ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ บทบาทหน้าที่ และสถานภาพทางสังคม จากการศึกษาของ เพ็ญประภา เบญจวรรณ (2558) กล่าวว่า การที่ผู้เกษียณอายุจะสามารถเผชิญกับสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้ จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมวางแผนชีวิตก่อนที่จะก้าวเข้าสู่วัยเกษียณหรือวัยสูงอายุในด้านต่างๆ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมตัวด้านจิตใจ 2) การเตรียมตัวด้านร่างกาย 3) การเตรียมตัวด้านทรัพย์สินเงินทอง 4) การเตรียมตัวด้านกิจกรรมการใช้เวลาว่าง 5) การเตรียมตัวด้านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และ 6) การเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย โดยควรมีการปฏิบัติเพื่อเตรียมตัวด้านต่างๆ เหล่านี้ให้สำเร็จก่อนเกษียณอายุการทำงาน

สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้ประจำและได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้นั้น นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีสถานะทางอาชีพที่มั่นคง แต่หากขาดความตระหนักในการเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ ก็อาจประสบปัญหาการใช้ชีวิตในบั้นปลายได้ กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษซึ่งถือเป็นองค์กรภาครัฐที่มีขนาดใหญ่และมีข้าราชการในสังกัดเป็นจำนวนมาก ในแต่ละปีจึงมีข้าราชการที่เกษียณอายุไปเป็นจำนวนมากไม่น้อย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมามีผู้เกษียณอายุราชการกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนถึง 2,072 คน ทั้งนี้ แม้ว่าทางกรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้แก่ข้าราชการที่กำลังจะเกษียณอายุงาน เช่น มีการจัดอบรมหลักสูตรสัมมนาก่อนเกษียณอายุราชการ (สำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร, 2562) แต่การเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุการทำงานเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานานและต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้ที่กำลังจะเกษียณอายุจึงควรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมและมีการปฏิบัติเพื่อเตรียมตัวในด้านต่างๆ ให้พร้อมก่อนที่จะถึงเวลาเกษียณอายุ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักการคลัง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักของข้าราชการกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ซึ่งข้อค้นพบที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการในหน่วยงานได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการใช้ชีวิตภายหลังจากเกษียณอายุราชการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ อันจะเป็นการช่วยลดการพึ่งพิงครอบครัวและลดการใช้ทรัพยากรของรัฐและภาคส่วนต่างๆ ที่จะต้องนำมาช่วยเหลือประชาชนในวัยสูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

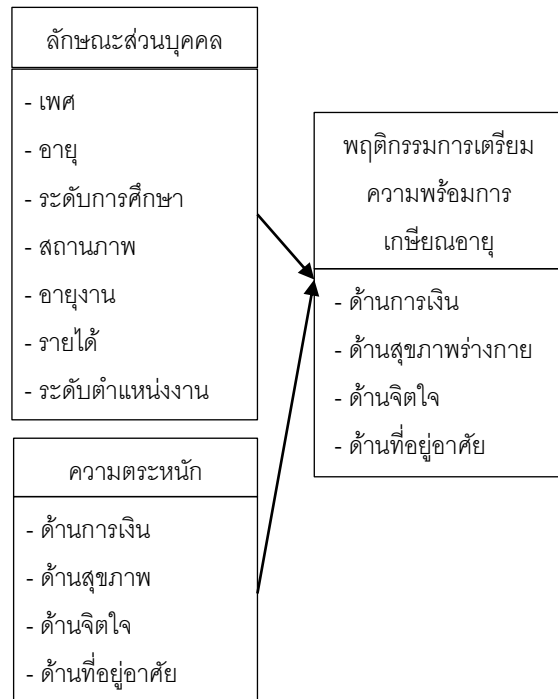
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความตระหนักที่มีต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในด้านต่างๆ โดยมีประชากรเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย 1) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อายุงาน รายได้และระดับตำแหน่งงาน และ 2) ความตระหนักในการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ได้แก่ ความตระหนักด้านการเงิน ความตระหนักด้านสุขภาพ ความตระหนักด้านจิตใจ และความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรต้นสำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านที่อยู่อาศัย พื้นที่ของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สำนักงานการคลัง ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนัก และการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย นำมาสู่การกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุแตกต่างกัน
2. ความตระหนักของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ทั้งหมดจำนวน 9 กอง มีข้าราชการและพนักงานราชการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 526 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (อ้างถึงใน วัลลภ รัฐนัตรานนท์, 2562) ณ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 จึงได้ตัวอย่างเป็นจำนวน 228 คน จากนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยให้หน่วยงานระดับกองเป็นชั้นภูมิในการสุ่มตัวอย่าง ได้ตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิจำแนกตามหน่วยงานระดับกอง

ชั้นภูมิ (หน่วยงานระดับกอง)	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
สำนักงานเลขานุการ	40	17
กองโรงงานช่างกล	68	30
กองทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ	42	18
กองบำเหน็จบำนาญ	27	12
กองการเงิน	58	25
กองตรวจจ่าย	51	22
กองบัญชี	50	22
กองรายได้	143	62
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	47	20
รวม	526	228

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการพิจารณาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำมาสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อคำถามในลักษณะมีรายการให้เลือกตอบ (Check list) ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความตระหนัก เป็นข้อคำถามในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรมการเตรียม

ความพร้อมการเกษียณอายุ เป็นข้อคำถามในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) และส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด (Open-ended question) ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาความถูกต้องตรงประเด็นและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Congruence: IOC) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ทุกข้อ จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach Alpha reliability) อยู่ระหว่าง 0.72-0.90 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่ามีความเชื่อถือได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต่างๆ ในสำนักงานการคลังกรุงเทพมหานคร ซึ่งมี 9 หน่วยงานย่อย ได้แก่ สำนักงานเลขานุการ กองโรงงานช่างกล กองทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ กองบำเหน็จบำนาญ กองการเงิน กองตรวจจ่าย กองบัญชี กองรายได้ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างตามสัดส่วนที่คำนวณได้ในแต่ละชั้นภูมิจนครบจำนวน 228 ตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้นำประกอบด้วย

4.1 สถิติเชิงบรรยาย เพื่อใช้บรรยายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของความตระหนัก และลักษณะของพฤติกรรมกรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.2 สถิติเชิงวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานของวิจัย ได้แก่ ค่าทดสอบที (t-test) ค่าทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรต้น คือ ลักษณะส่วนบุคคลกับตัวแปรตาม ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ความตระหนักในการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.30 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.30 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.90 และมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 51.80 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุงานน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.20 ใกล้เคียงกับผู้ที่มีอายุงานระหว่าง 10-20 ปีซึ่งมีร้อยละ 32.50 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.20 โดยมีตำแหน่งงานเป็นระดับชำนาญงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.20

ตารางที่ 2 ความตระหนักของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลังกรุงเทพมหานครในการเตรียมพร้อมการเกษียณอายุ

ความตระหนัก	ระดับความตระหนัก		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความตระหนักด้านการเงิน	3.82	0.69	มาก
2. ความตระหนักด้านสุขภาพ	3.98	0.68	มาก
3. ความตระหนักด้านจิตใจ	4.03	0.67	มาก
4. ความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย	3.73	0.80	มาก
ภาพรวม	3.89	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 ความตระหนักในการเตรียมพร้อมการเกษียณอายุ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ และด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ ความตระหนักด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{X} = 4.03$)

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ	ระดับพฤติกรรมเตรียมความพร้อม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การเตรียมความพร้อมทางการเงิน	3.70	1.06	มาก
2. การเตรียมความพร้อมทางสุขภาพ	3.59	0.74	มาก
3. การเตรียมความพร้อมทางจิตใจ	3.87	0.68	มาก
4. การเตรียมความพร้อมทางที่อยู่อาศัย	3.05	0.97	ปานกลาง
ภาพรวม	3.55	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุทางจิตใจมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมาเป็นพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุทางการเงิน ($\bar{X} = 3.70$) อยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่มีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมทางที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($\bar{X} = 3.05$)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลังกรุงเทพมหานคร จำแนกลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ	
	ค่า Sig	ผลการทดสอบ
เพศ	0.75	ไม่แตกต่าง
อายุ	0.21	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา	1.89	ไม่แตกต่าง
สถานภาพ	0.10	ไม่แตกต่าง
อายุงาน	0.03*	แตกต่าง
รายได้	0.10	ไม่แตกต่าง
ระดับตำแหน่ง	0.22	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 4 พบว่า จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้และระดับตำแหน่งแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุและค่าความทนระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	VIF	Tolerance
ความตระหนักด้านการเงิน	1.50	0.67
ความตระหนักด้านสุขภาพ	1.68	0.60
ความตระหนักด้านจิตใจ	1.85	0.54
ความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย	1.70	0.56

จากตารางที่ 5 พบว่า ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอย จะต้องมีการตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ก่อนเพื่อให้มั่นใจว่าตัวแปรอิสระไม่มีความเกี่ยวข้องกันมากเกินไป โดยในที่นี้ได้มีการพิจารณาค่า VIF (Variance Inflation Factor) และค่า Tolerance ผลการตรวจสอบได้ค่า VIF ต่ำกว่า 10 และค่า Tolerance สูงกว่า 0.1 (Thompson, Kim, Aloe & Becker, 2017) แสดงว่าไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอย

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระหว่างความตระหนักกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ

พฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ	B	t	Sig.	ผลการทดสอบ
ค่าคงที่ (Constant)	0.25	1.31	0.19	-
ความตระหนักด้านการเงิน (X_1)	0.20	4.35	0.00*	มีอิทธิพล
ความตระหนักด้านสุขภาพ (X_2)	0.27	5.36	0.00*	มีอิทธิพล
ความตระหนักด้านจิตใจ (X_3)	0.15	2.83	0.01*	มีอิทธิพล
ความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย (X_4)	0.23	5.22	0.00*	มีอิทธิพล
R^2	0.60			
F	83.23**			

จากตารางที่ 6 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ พบว่า ความตระหนักด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจและด้านที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=83.23, p = .00$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ถดถอย (ค่า b) พบว่า ความตระหนัก

ด้านสุขภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ มากที่สุด ($b = 0.27$) รองลงมา ได้แก่ ความตระหนักด้านที่อยู่อาศัย ($b = 0.23$) ความตระหนักด้านการเงิน ($b = 0.20$) และความตระหนักด้านจิตใจ ($b = 0.15$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ สามารถนำมาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y = 0.25 + 0.20X_1 + 0.27X_2 + 0.15X_3 + 0.23X_4$$

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination) หรือค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่ระบุความแปรปรวนของตัวแปรตามที่สามารถอธิบายได้จากตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมด (ซวลิต ทับสิทธิ์, 2555) ในที่นี้ได้ค่า R^2 เท่ากับ 0.60 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผันแปรของพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการอายุซึ่งเป็นตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 60

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้และระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้ทำการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ ได้แก่ ผลการศึกษาของ วรวรรณ ชัยชื่อ (2556) ที่พบว่า ข้าราชการทหารบกประจำการ ณ กรมการทหารสื่อสาร กรุงเทพมหานครที่มีเพศแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน

และผลการศึกษาของ จินฉัตรณ์ วรานุภูนาศภิรมย์ (2558) ที่พบว่า เจนเนอเรชันที่แตกต่างกันของพนักงานบริษัท ยูเซ็น โฉจิสติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ไม่มีผลต่อการรับรู้การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ และพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ นิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2558) ที่พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครูในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผลการศึกษาของ บงการ น้อยศรี (2560) ที่พบว่า พนักงานกลุ่มบริษัท จีเอเบิล จำกัด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุทำงานไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของ เพ็ญประภา อริยะสุข (2553) ที่พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่า อาจเนื่องมาจากข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะ มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ และระดับตำแหน่งเป็นอย่างไรต่างมีรูปแบบการดำเนินชีวิต เช่น หน้าที่การทำงาน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และวิถีชีวิตที่ไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก และทุกคนต้องเกษียณอายุการทำงานเมื่ออายุครบ 60 ปีตามระเบียบราชการ เหมือนกันทุกคน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานครที่มีอายุงาน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nyoro and Otieno (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการทำนายการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุของพนักงานในภาครัฐในเมืองมอมบาซา (Mombasa) ประเทศเคนยา ซึ่งพบว่าประสบการณ์

ทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลและสามารถทำนายพฤติกรรมเตรียมพร้อมเกษียณอายุได้ ทั้งนี้ สามารถอธิบายความเกี่ยวข้องของอายุงานของข้าราชการกรุงเทพมหานครสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเกษียณอายุได้ว่า ผู้ที่มีอายุการทำงานมากย่อมมีเงินเดือนหรือรายได้มากตามไปด้วย จึงทำให้มีโอกาสที่จะมีเงินเหลือหลังจากการใช้จ่ายสำหรับเก็บออมได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย

2. อิทธิพลของความตระหนักต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ พบว่าความตระหนักด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านที่อยู่อาศัย ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ยิ่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร มีความตระหนักเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ในทางกลับกันหากข้าราชการกรุงเทพมหานครมีความตระหนักลดน้อยลง พฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุก็ลดน้อยลงเช่นเดียวกัน ข้อค้นพบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินฉนวนรัตน์ วราบุญนาคริภิมย์ (2558) เรื่อง การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานกรณีศึกษา บริษัท ยูเซ็น โลจิสติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่พบว่า การรับรู้การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ในด้านจิตใจ ร่างกาย และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ผลการศึกษาที่ได้นี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Righter (2017) ศึกษาถึงความตระหนักทางการเงินที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุของลูกจ้างในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพบว่าผู้ที่มีความตระหนักทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุ และยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ

Rameli & Marimuthu (2018) เกี่ยวกับผลของทัศนคติต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการออมสำหรับการเกษียณอายุที่พบว่า การที่บุคคลเกิดทัศนคติต่อการเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุการทำงานนำไปสู่ความตั้งใจในการออมและพฤติกรรมวางแผนการออมเพื่อการเกษียณอายุในท้ายที่สุด ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าความตระหนักถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมของบุคคล การที่บุคคลเกิดความตระหนักต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาก บ่งชี้ให้เห็นว่าเรื่องนั้นมีความสำคัญต่อบุคคลนั้น และส่งผลให้เกิดแนวโน้ม ในการแสดงการกระทำหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลนั้นเห็นว่าเรื่องนั้นๆ เป็นเรื่องสำคัญหรือจำเป็นต้องกระทำ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครสัมพันธ์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้และระดับตำแหน่งแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเกษียณอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสัมพันธ์ที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเกษียณอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการศึกษาบ่งชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุการทำงานของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล เช่น เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ ฯลฯ นอกจากนี้ ความตระหนักเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยในที่นี้ ความตระหนักในด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานครสัมพันธ์ กล่าวคือ ยิ่งบุคคลมีความตระหนักในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากขึ้นจะส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

ดังกล่าวมากตามไปด้วย ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์เพื่อให้บุคคลเกิดการเตรียมความพร้อม ในการใช้ชีวิตภายหลังจากเกษียณอายุการทำงาน และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้มีการเตรียมความพร้อมในการ ดำเนินงานต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

บุคคลต่างๆ ที่ยังอยู่ในวัยทำงานไม่ว่าจะเป็น บุคลากรของภาครัฐหรือเอกชน สามารถนำข้อค้นพบ ที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในวางแผนการดำเนินชีวิตและ เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิต ที่ดีภายหลังจากเกษียณอายุการทำงาน และหน่วยงาน ต่างๆ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการสร้างความ ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อม สำหรับชีวิตหลังเกษียณอายุการทำงาน เพื่อช่วยลด ภาระของภาคส่วนต่างๆ ในการดูแลผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ผู้เกษียณการทำงาน) ซึ่งจะทำให้ มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในสังคมได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่เป็นผู้ที่มิอาชีพและรายได้ไม่แน่นอน เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มชาวประมง กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า กลุ่มผู้รับจ้างงาน อิสระ เป็นต้น เพื่อจะได้รับทราบถึงข้อมูลหรือความ ต้องการของกลุ่มบุคคลต่างๆ เกี่ยวกับความตระหนัก และการเตรียมความพร้อมภายหลังจากเกษียณอายุ การทำงาน เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยนั้นๆ ไปพัฒนา หรือช่วยเหลือกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและ ตรงกับความต้องการให้ได้มากที่สุด และควรขยาย ขอบเขตพื้นที่ในการทำวิจัยไปยังพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจาก

ในกรุงเทพมหานคร เช่น พื้นที่เขตปริมณฑล หรือพื้นที่ ต่างจังหวัด เพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการ เตรียมพร้อมเกษียณอายุการทำงานได้ครอบคลุม ประชากรกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- จิณณรัตน์ วราบุญนาครภิมย์. (2558). *การเตรียม ความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน บริษัท ยูเซ็น โลจิสติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (สารนิพนธ์ปริญญาพัฒนาแรงงานและ สวัสดิการมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชวลิต ทับสีรัก. (2555). ตัวแปรเชิงคุณภาพกับการวิเคราะห์ ถดถอย. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 17(1), 31-42.
- นิภาพร เกิดมาลัย และ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อน เกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัด พระนครศรีอยุธยา*. สืบค้นจาก [https:// repository.mutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/783/rmutrconth_137.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://repository.mutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/783/rmutrconth_137.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- บงการ น้อยศรี. (2560). *การเตรียมความพร้อมก่อน เกษียณอายุทำงานของพนักงานกลุ่มบริษัท จีเอเบิล จำกัด*. (วิทยานิพนธ์รัฐปริญญา ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย บูรพา, ชลบุรี.
- เพ็ญประภา เบญจวรรณ. (2558). *การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ*. *วารสาร มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(1), 82-92.

- เพ็ญประภา อริยะสุข. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุ ก่อนกำหนดของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาเฉพาะกรณี โรงไฟฟ้าพระนครใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- ลิศรา เตชะเสริมสุขกุล. (2558). การวางแผนเพื่อการเกษียณ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 35(2), 204-222.
- วรวรรณ ชัยชื้อ. (2556). การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการทหารบกประจำการ ณ กรมการทหารสื่อสาร (จุดนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*. 8(1), 11-28.
- ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. (2563, 23 มิถุนายน). *สังคมสูงวัย ความท้าทายของประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.dop.go.th/th/know/3>
- สำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร. (2562, 21 มกราคม). *กทม. เสริมความรู้ให้ผู้เกษียณอายุปรับตัวเข้าสู่ชีวิตส่วนตัวและครอบครัวอย่างเต็มรูปแบบ*. สืบค้นจาก <http://www.prbangkok.com/th/board/view/MDY1cDBzNnM0NHlyb3Ezc3E2NnEyNDk0cDRyOTQzcjQ0MDQ4>
- Nyoro, K. N. & Otieno, O. J.. (2016). Predictors of employee preparedness for retirement in public institutions within Mombasa county, Kenya. *International Journal of Humanities Social Sciences and Education*, 3(1), 136-145.
- Rameli, R. S. & Marimuthu, M. (2018). A conceptual review on the effect of attitudes towards retirement on saving intentions and retirement planning behavior. *SHS Web Conferences*, 56(2), 1-6. doi: 10.1051/shsconf/20185602005
- Righter, K. D. (2017). *Does financial literacy, financial sophistication, or the awareness of their actual financial literacy have an impact on being prepared for retirement (Doctoral dissertation)*. Northcentral University, California.
- Thompson, C. G., Kim, R. S., Aloe, A. M. & Becker, B. J. (2017). Extracting the variance inflation factor and other multicollinearity diagnostics from typical regression results. *Basic and Applied Social Psychology*, 39(2), 81-90.